

Ha telik hét emberre, telik nyolcra is

Danyiéknál szegényes lesz az idei karácsony, az öt gyermek közül csak a két kicsi kap ajándékot. A csongrádi Szív utcában élő roma családnál évek óta ugyanaz az ünnepi menü. A lakomát követően a család fő nőtagjával zárul a népes familia szentestéje.

Nincs miből, ezért Danyiék nem cifrázzák: minden karácsonykor tyúkhúsleves, töltött káposzta meg némi sült hús kerül az ünnepi asztalra. A csongrádi Szív utcában élő roma családban öt gyermeket nevelnek, de rájuk kívül még a család fő kiskorú öccsét is magukhoz vették, mivel ő nemrégiben árván maradt. Ők úgy tartják: ha telik hét emberre, telik nyolcra is. Ottjártunkkor, tegnapelőtt még nyoma sem volt a karácsonyi hangulatnak, csupán a téli szünet jelzi az apróságok kései kelése.

– Csak csendben, hadd aludjanak – tessékel be a konyhába Magdolna, a háziasszony. – Nem vettünk még – feleli, mikor a karácsonyfa hollétéről fagatom. – A két kicsinek vettünk ajándékot, a többinek nem volt

miből – folytatja panaszosan. Magdi és Jóska három, illetve négyéves. Nekik jutott a családi kasszából. Ilonka, Annamari és Noémi viszont kimarad jóból, holott közülük a legidősebb csupán 12 éves. – Megértik azok – mondja csendben édesanyjuk.

Havonta hetvennyolcezer forintból él a népes familia. József, az édesapa építkezéseken keres magának munkát, ha talál. Két hónapja azonban semmi. Ha akad lehetőség, elmegy zenélni. Múltkorában Szentesen játszottak, de jó adottságai ellenére szűles körben még nem fedték fel – ezt kissé fájjalja is.

– December 24-én a gyerekek feldíszítik a fát, sötétedés után átadjuk az ajándékokat, megvacsorázunk, aztán hallgatjuk a magnot, amin a férjem énekel – sorolja az ünnepi napirendet a háziasszony. Nagyjából ezzel vége is a karácsonynak, ugyanis 25-én és 26-án már nem megy sehova a család, sokba kerülne ennyi gyermeket utaztatni. Hozzájuk néha eltéved egy-egy rokon, de a parányi otthon nem igazán alkalmas vendégfogadásra.

B. D.

Ilonka, Jóska, Magdi és Annamari közül csak a két kicsi kap karácsonyi ajándékot

Fotó: Bíró Dániel

A 85 éves Mária néni gyermekkorában nem mindig futotta karácsonyfára Saját készítésű szaloncukor, ruha és csuhébaba

Saját készítésű, kakaós és citromos szaloncukor, csuhébaba, de leginkább új ruha került a 85 éves Horváth Mihályné gyermekkorában a karácsonyfa alá. A vásárhelyi szociális otthon lakója csak halkan jegyezte meg: volt olyan ünnep, amikor még fenyőfára sem futotta.

– Ajándék? – kérdezett vissza csodálkozva a 85 éves Horváth Mihályné, amikor arról faggatunk, hogy gyermekként milyen meglepetéssel örvendeztettek meg a szülei karácsonykor.

– Akkoriban nem volt divat az ajándékozás, jó, ha a család újra tudta cserélni a már elkopott, tönkrement ruhákat az ünnepekre – mesélte Mária néni.

Persze, azért előfordult, hogy nagymamája által készített csuhébaba is került a fa alá. A vásárhelyi szociális otthonban élő asszony a nehézségek ellenére szívesen emlékezik vissza a szülei vel töltött családi karácsonyokra.

A karácsonyfát saját készítésű díszekkel, főként mézeskalács-csal, almával, dióval ékesítették az ünnepekre. A szaloncukor sem maradhatott el az ünnepi csemegék közül. Akkoriban boltban ritkán vásárolták ezt az édeséget, inkább házilag készítették.

– Már nem igazán emlékszem, hogyan csinálta az édesanyám a szaloncukrot – jelentette ki Mária néni. – Azonban azt tudom, hogy általában kakaókat és citromosokat készített. Az viszont egészen biztos, hogy nekünk, gyerekeknek is ki kellett vennünk a részünket a cukorkák csomagolásából. Ez hagyományos karácsonyi program volt a családjunkban.

De nem csak szaloncukor került a ünnepi asztalra. Mákos, diós bejgli, valamint az akkoriban elengedhetetlen disznótoros, sült hurka, kolbász, na és töltött káposzta. Aztán volt olyan év is, amikor még fenyőfára sem futotta – jegyezte meg halkan Horváth Mihályné. Azt is elárulta, hogy szentestén mindegyik családtagja vizet öntött egy-egy dióhéjba, s kitétték az ablakba. Ha a

A 85 éves Horváth Mihályné gyermekkorában otthon készült a szaloncukor

Fotó: Tésik Attila

víz másnap is benne volt, akkor reggelre kiszáradt az egyik dió-jövőre nem kellett tartaniuk héj, s a következő esztendőben semmiféle bajtól. Egyik évben meghalt a nagypapája. Ezután úgy döntött a család, hogy megszakítják ezt a hagyományt.

T. A.

„Még mindig élek” – olvasható a karácsonyi képeslapokon

Baradnay Gyula Hippokratész-emlékérmét kapott

Negyvennégy év alatt mintegy tízezer műtétet végzett el Baradnay Gyula. A világhírű, még ma is aktív szegedi sebészprofesszort a napokban tüntette ki az orvosi kamara a Hippokratész-emlékérmével. Lapunknak adott interjújában őszintén beszél kudarokról és sikerekről egyaránt.

– Professzor úr, számított a kamarai elismerésre?

– Nagyon meglepődtem. Ezzel az elismeréssel kamarai tevékenységemet jutalmazták. De szeretném gyorsan hoz-

zátni, hogy mindazt, amit érdememként felsoroltak, nem egyedül értem el, hanem a kollégáim segítségével.

– Ön világhírű sebész, hét éve nyugdíjas, de még most is annyit dolgozik, hogy alig marad szabadideje. Az interjú időpontját is többször kellett módosítanunk.

– Ez így van, bár az év végék különösen zsúfoltak. Akiről decemberben kiderül, hogy beteg és operációra van szüksége, általában még az ünnepek előtt szeretne túllenni rajta. Hiába áll le az ország december 20-án, az egészségügyben ezt nem lehet megtenni.

– Vezet arról valamilyen kimutatást, hogy eddig mennyi műtétet végzett el?

– Igen, bár nem teljesen megbízható az adat, 10 százalékos eltérés előfordulhat. Az biztos, hogy közeledek a tízezeredik operációhoz. Ez rengeteg, még akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy 1960-ban kezdtem a pályámat. Szerencsére még mindig hagyományosan dolgozom, és bírom is. Nem tudom abbahagyni. De megérzem majd, hogy mikor kell felállnom, hiszen sebészként muszáj nagy önkritikával figyelmem magam. Ha egyszer észreveszem, hogy már nem úgy sikerül valami, mint régen, akkor kell észbe kapni és abbahagyni.

– Szakterülete a rosszindulatú daganatok eltávolítása, ahol a sikerek mellett sok kudarc is érheti a gyógyítókat. Ezek megviselek?

– Ebben a szakmában nagy kudarcúrtó

képeséggel kell rendelkezni. Negyvennégy év után is őszintén mondom: nemcsak szakmai, hanem lélektani tragédia

is, ha meghal egy betegem. Különösen akkor, ha volt valami, amit ha másképp csinállok, esetleg nem így történnek a

dolgok. De muszáj minden esetet feldolgozni.

– Volt olyan, ami ettől függetlenül a mai napig eszébe jut?

– Igen. Egyszer egy 40 év körüli nőt emlőrákkal operáltam. A férjét tájékoztattam arról, hogy rosszindulatú daganatról van szó, de talán nem olyan részletességgel, mint kellett volna. Másnap délelőtt a mentősök behoztak egy férfit, aki az ambulancián halt meg. Leugrott a harmadik emeletről, mert megtudta, hogy a felesége mellrákos... A nővel a családjá nem merte közölni a rossz hírt, ezért nekem kellett tájékoztatomniemelőtt kiengedték a kórházból, hogy a férjét 3 nappal azelőtt eltemették. Tizenkét évig követtem a nő sorsát, teljesen meggyógyult.

– Biztosan tud említeni számtalan emlékezetes sikert is.

– A legnagyobb sikernek azt tartom, amikor orvosokat vagy azok hozzátartozóit operálok, hiszen ez a szakma elismerése is egyben. Karácsony táján például mindig eszembe jut egy sebészkollega felesége, akit 7 órán keresztül műtöttünk és teljesen reménytelennek tűnt, aztán egyik pillanatról a másikká úgy támadt fel, mint a fénymadár. Legnagyobb élményem mégis az, hogy minden decemberben 20-30 képeslapot kapok. A jókívánság mellé az egykori beteg odairják: „Még mindig élek.” És ez nagyon jó érzés.

TIMÁR KRISZTA

NÉVJEGY

Baradnay Gyula 1989-től kilenc éven keresztül volt a Csongrád Megyei Orvosi Kamara elnöke. Az ő nevéhez fűződik az önálló kamarai iroda létrehozása és az orvosok nyilvántartásba vételének megszervezése. A szabályok értelmében harmadjára már nem választhatják újra, 2002 óta viszont elnökségi tag és az országos fellebbviteli bizottság tagja. Négy évig a kamara képviselő-testületének is tagja volt. A szegedi városi kórházban 1997-ig a sebészeti osztály vezetőjeként dolgozott, nyugdíjazása óta szaktanácsadó. 1979-ben az országban elsőként ő végzett vastagbél-daganat-műtétet.

Baradnay Gyula: Megérzem majd, hogy mikor kell felállnom, hiszen sebészként muszáj nagy önkritikával figyelmem magam

Fotó: Frank Yvette